

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА КОРДОНОМ

**Ярина КІСЕРА
м. Дрогобич**

Існують значні відмінності в методах навчання та культурному підході дитячих садків у різних закордонних країнах. Значну роль у їхніх відмінностях та особливостях відіграють три ключові моменти: система освіти, методи навчання та доступність.

Країну з найкращими дитячими садочками, як і найкращу систему, неможливо чітко визначити, оскільки «найкращий» заклад дошкільної освіти залежить від індивідуальних потреб дитини та сім'ї. Саме тому і варто виділити ключові аспекти для того, щоб кожен міг порівняти садочки в різних країнах, зрозуміти їхні ключові відмінності і зрозуміти для себе в якій країні система дошкільної освіти найбільш приваблива саме для нього.

Детальніше розглянемо Німеччину, де заклади дошкільної освіти відіграють важливу роль у соціалізації та розвитку дітей, а також у підготовці їх до навчання у школі. Хоча німецька дошкільна система регулюється на рівні федеральних земель, однак усі ЗДО в країні мають деякі спільні риси та найбільш поширені методи, котрі ми і розглянемо для розуміння характерних відмінностей та складових.

У Німеччині існує кілька різних типів дитячих садків :

1. *Kinderkrippe*: дитячий садок для дітей від 0 до 3 років. Вони більше зосереджені на догляді, ніж на освіті, але все ж допомагають розвинути початкові соціальні навички.

2. Kita (Kindertagesstätte): це загальний термін, який охоплює всі дошкільні заклади, включно з малюками та дітьми до 6 років. Тут доступні денні або заочні курси.

3. Waldkindergarten: лісовий дитячий садок, де діти проводять більшу частину дня на свіжому повітрі, активно граючи та вивчаючи природу. Популярний серед сімей, які цінують екологічну освіту та виховання дітей.

Загальна концепція системи освіти в садочках та виховання, навчання дітей дошкільного віку дотримується того, що всі процеси вимагають інтенсивного спостереження за кожною дитиною, щоб можна було зафіксувати її сильні та слабкі сторони, навчальні потреби та інтереси, тільки тоді можна підходити до її навчання справді індивідуально [2].

Зазначимо окремо, що в німецьких закладах дошкільної освіти особливий наголос робиться на індивідуальні потреби кожної дитини в навчанні, її інтереси, і більшість процесів організовані для зацікавлення дитини до навчання через гру, відповідно у більшості закладів переважають неформальні методи навчання та ігрові методи. Основними ж освітніми цілями визначають розвиток у дітей мовлення, технічних, математичних та природничих знань дитини, розвиток дитини як особистості, набуття нею базових побутових вмінь. Також освітня програма приділяє багато уваги культурному та міжкультурному вихованню дитини [1].

Німці поєднують різні форми ранньої освіти для максимально гармонійного та всебічного розвитку дитини, вони містять елементи самоосвіти де дитині дають самій пізнавати світ, досліджувати його, а також самостверджуватися у ньому, елементи спільного навчання де діти, вчаться формувати соціальну поведінку і разом досліджують нове для себе. При цьому вихователі також можуть брати участь у їхніх іграх як рівні, і діти переймають від них щось нове для себе. Також це все

чудово поєднується з освітньою програмою, яка, хоч і має рекомендаційний характер, але виконується, ці методи застосовуються в поєднанні з нею і доповнюють її.

Наразі німці частково стикаються з проблемою доступності садків в країні, але ситуація варіюється залежно від регіону країни. В Німеччині діє система реєстрації в дитячі садки, в яких деякі категорії громадян мають пріоритет, наприклад, сім'ї, де обоє батьків працюють, а також діти з неповних сімей, з особливими потребами, наявність братів та сестер. Проте хоч система дошкільної освіти доволі сучасна і адаптована до потреб людей, але через високі темпи зростання населення та підвищений попит на них для неї характерні певні труднощі і черги.

Садки в Німеччині поділяються на приватні та державні. Державні отримують субсидії від держави та загалом не менш забезпечені, ніж приватні, також державні є доступними для всіх, хто допомагає малозабезпеченим сім'ям.

Через високий попит уряд почав працювати над програмою збільшення кількості місць у садках, поліпшуючи умови праці та збільшуючи кількість вакансій.

Наступною країною для розгляду обрали Швецію. Шведські садки за навчальною системою вважаються одними з найкращих у світі та охоплюють безліч аспектів розвитку дитини, таких як емоційний інтелект, соціальний розвиток, розуміння важливості екології, а також рівність та фізичний розвиток.

Система освіти шведських садків спирається на принципи толерантності, а також гармонійного й всебічного розвитку дитини. Діти вчаться усвідомлювати свої емоції, проявляти емпатію до інших, також навчаються розуміти основні принципи толерантності та терпимості. Також цікавою частиною шведської освітньої програми є спеціально визначені дні в садках (двічі на тиждень), коли батьки проводять день разом зі своїми дітьми в

садку і допомагають їм пізнавати світ, це не є обов'язковим, але доволі багато батьків з радістю користуються такою можливістю та нагодою додатково провести час разом з дитиною.

Провідна діяльність дошкільників – гра, це чітко розуміють шведи та навчають дітей всього саме за цим методом. Також досить цікавим є підхід закладів дошкільної освіти у Швеції до проведення часу дітьми на свіжому повітрі. Діти там проводять більшу частину дня граючись і навчаючись, щоденно на природі вони проводять від трьох до шести годин, причому часто на муніципальних дитячих майданчиках або в лісі. На прогулянки беруть і тих, хто ще не вміє ходити, їх везуть на дитячих візочках. Окрім того, дощ, сніг, мороз чи спека – це не привід скасувати п'ятигодинне перебування на свіжому повітрі, жодні погодні катаклізми не скасують таких дитячих прогулянок [4]. Також Швеція є першою країною, яка пропагує відсутність насилля стосовно дітей. Саме тому в дитячих садочках воно є абсолютно неприпустимим, адже за це вихователя можуть не лише звільнити, але й ув'язнити.

Шведські садки не є доступними кожному, адже в соціальній культурі прийнято, щоб обоє батьків в сім'ї працювали. Тому, якщо один з батьків не має роботи, сім'я не може влаштувати дитину в садок – ані приватний, ані муніципальний. Також будь-які діти, зокрема й з особливими потребами, мають рівний доступ до дитячого садка. Шведська система передбачає інтеграцію цих дітей у звичайні групи або створення спеціальних умов і додаткової підтримки, щоб кожна дитина мала найкращі можливості для навчання та розвитку.

Ключовими аспектами освіти в садках Польщі є виховання, турбота про дітей та навчання їх нових навичок, багато уваги вихователі присвячують адаптації наймолодших до нових умов. У польському стандарті значна увага приділена знанням та навичкам, які повинна мати дитина перед тим, як піде до школи.

Так, у садочку дитина вчиться висловлювати власну думку, дискутувати, відповідати на запитання, пояснювати послідовність подій [3]. У 2015 р. в польських дитячих садочках почалась харчова революція, з меню забрали цукор, зменшили використання солі та рослинних жирів.

Батьки – партнери садків, вони вирішують, за якою програмою виховувати дітей та яких вихователів запрошувати. Найпопулярнішими методиками в польських садках є методика Фрідріха Фребеля та Марії Монтессорі. Також у польських садках відводять багато уваги релігії та вихованню патріотизму в дітей, з трьох років монахині проводять уроки релігії: двічі на тиждень по 15 хвилин для менших і по тридцять хвилин для старших [5].

Садочки частково фінансуються державою, а частину коштів вносять батьки, найчастіше за харчування та додаткові заняття. Наразі поляки стикаються з проблемою нестачі місць в дитячих садках, адже після їх реформи більшість батьків бажають віддати свою дитину до закладу дошкільної освіти. У великих містах часто доводиться записувати свою дитину заздалегідь, наприклад, на початку року.

Данські заклади дошкільної освіти мають сучасний та практичний підхід до виховання, який був створений та діє на принципах свободи та розвитку самостійності з раннього віку.

Данська система дошкільної освіти дотримується традиційності у вихованні та навчанні дітей, але одночасно адаптована до сучасних традицій, данці вважають що звична система є зрозумілішою та кращою. Освітні заклади є кількох типів: ясла для малюків від 7 місяців, для дошкільнят, з групами з різним віком і з групою для догляду за дітьми. Також існують фермерські садки, де дітей змалечку вчать вести господарство, рубають при них курку, а діти працюють навіть із гострими ножами.

Освітня система Данії не вважає за потрібне навчати дітей писати та читати навіть на найбільш базовому рівні до вступу до школи, вмієш писати своє ім'я – готовий до школи.

Методи виховання формуються на трьох основних принципах: довіра, повага і самостійність. Освіта в Данії сповідує принцип «Навчання для життя». Данці вважають, що навчання має всебічно розвивати особистість, а не перетворювати людину на заручника системи. Знання – для людини, а не людина – для знань. У комбінезоні, в якому діти ходять в садок, неможливо повернутися додому, бо до кінця дня він неймовірно брудний. Вважається, що чим бруднішою повертається дитина із садочка, тим краще вона провела день. Дітям дозволяють навіть колупатися в землі та калюжах.

Узимку, коли немає снігу, діти валяються в бруді, а для малювання їм видають спеціальні чохли, щоби не боялися забруднитись фарбою. Хоча ніхто й не боїться, що діти забрудняться. Там взагалі відсутня звичка сварити дітей за те, що вони брудні [7]. Саме тому освіта в Данії більш орієнтована на практичну підготовку, ніж на теоретичну [6]. Також на відміну України в Данії велика частка педагогів (близько 20 %) – чоловіки, а для їхнього суспільства така ситуація є цілком прийнятною.

Дитячі садки в Данії доступні для всіх, є важливою частиною національної соціальної політики та фінансуються урядом. Також у Данії, на відмінну, наприклад, від сусідньої Швеції, про яку ми згадували раніше, діє система, згідно з якою всі діти віком від шести місяців до шести років можуть відвідувати дитячі садки та інші заклади дошкільної освіти і батьки мають можливість самостійно обирати серед різних типів дошкільних закладів. Це стосується як державних, так і приватних дитячих садків, що дає можливість знайти для кожної

сім'ї найбільш властивий за графіком відвідання, цінностями та системою дитячий садок.

Таким чином, можемо зрозуміти, що в різних країнах методики виховання та освітні програми значно відрізняються між собою, але їх всі об'єднують загальні принципи та прагнення зростити розвинуту, здорову і щасливу дитини, підготувати її до майбутніх етапів життя. Досвід закордонних дитячих садочків є цінним для нас, адже може слугувати вдосконаленню нашої системи дошкільної освіти.

Україна має можливість запозичити міжнародний досвід усебічного та гармонійного розвитку дітей, створити сприятливі умови задля заохочення їх соціалізації та виховання здорових цінностей вже з раннього віку. Нам необхідно забезпечити дітей турботою, якісним вихованням, освітою, і робити це необхідно з самого раннього віку, адже це – інвестиція в майбутнє нашої нації та держави, адже діти – наше майбутнє.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bildungsplan. *Kindertagesbetreuung*. URL : [https :// www.kinder-tagesbetreuung.de/bildungsplan.html](https://www.kinder-tagesbetreuung.de/bildungsplan.html) (date of access : 27.10.2024).
2. Bundeszentrale für politische Bildung. Bildungspläne für Kitas. *bpb.de*. URL: <https://www.bpb.de/themen/bildung/dossier-bildung/292283/bildungsplaene-fuer-kitas/> (date of access : 27.10.2024).
3. Дитячі садочки в Польщі: що вивчають дошкільнята та як там мотивують дітей. *24 Канал*. URL: [https : //24tv.ua/education/dityachi-sadochki-polshhi-shho-vivchayut-doshkilnyata-ostanni-novini_n1614362](https://24tv.ua/education/dityachi-sadochki-polshhi-shho-vivchayut-doshkilnyata-ostanni-novini_n1614362) (дата звернення: 27.10.2024).

4. П'ять годин на прогулянці та толерантність до інших : як виховують дітей у садочках Швеції. 24 Канал. URL: https://24tv.ua/education/yak-vihovuyut-ditey-sadochkah-shvetsiyi-tsikavi-ostanni-novini_n1444962 (дата звернення: 27.10.2024).

5. ТСН. Історії ТСН. Рецепти росту: релігійність і корисні звички – як поляки виховують своїх дітей, 2019. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2e11d-RUW3g> (дата звернення: 27.10.2024).

6. Особливості освітньої системи Данії – Learning.ua. Онлайн тести, завдання з інтерактивного навчання для учнів, батьків, вчителів – сайт шкільної та дошкільної освіти Learning.ua. URL: <https://learning.ua/blog/201903/osoblyvosti-osvitnoi-systemy-danii/> (дата звернення: 01.11.2024).

7. Як у них: ужгородці розповідають про особливості садочків у Данії. Varosh. URL: <https://varosh.com.ua/life/yak-u-nyh-uzhgorodczy-rozpovidayut-pro-osoblyvosti-sadochkiv-u-daniyi/> (дата звернення: 01.11.2024).

8. ТСН. Історії ТСН. Рецепти росту: самостійність, любов до природи та жодного цукру – як виховують у Данії, 2019. YouTube. URL : [https](https://www.youtube.com/watch?v=fCa0juyCmnI) : [//www.youtube.com/watch?v=fCa0juyCmnI](https://www.youtube.com/watch?v=fCa0juyCmnI) (дата звернення: 01.11.2024).